

ных ваенных дзеяннях. Яны натхнілі Літву і Польшчу на далейшую барацьбу з Маскоўскай дзяржавай. Кароль Стэфан Баторый у 1568 г. прыбыў у Радашковічы на чале вялікага войска. Паводле рускіх звестак, іх было 60 000 чалавек, па польскіх — 100 000. Паспяховай была асада Тураўля, Улы, Віцебска.

Ля в. Копцевічы быў устаноўлены памятны камень аб бітве каля Улы, на які жыхары Копцевіцкай воласці ў дзень памінання памерлых ускладалі вянкi і кветкі.

Міжусобныя войны, Лівонская вайна, людскія і матэрыяльныя страты значна аслабілі ВКЛ. Гэта выкарысталі польскія феодалы і каталіцкае духавенства. У 1569 г. яны дамагліся заключэння Люблінскай уніі, паводле якой ВКЛ і Польшча аб'ядналіся ў федэратыўную дзяржаву — Рэч Паспалітую з адзіным выбарным каралём, сеймам і агульнай знешняй палітыкай.

Кароль Рэчы Паспалітай Стэфан Баторый 11 жніўня 1579 г. асадзіў Полацк, а 30 жніўня захапіў яго. Полацк увайшоў у склад ВКЛ.

З імен караля Стэфана Баторыя звязаны і падзеі, якія адбыліся ў Чашніках у 1580 г. У гэты час кароль Рэчы Паспалітай, планууючы паход на рускія землі, вызначыў месцам збору сваіх войск мяст. Чашнікі. Тут С. Баторый прымаў пасла рускага цара Івана IV Грознага Фёдара Шышмарова. З мяст. Чашнікі войскі С. Баторыя ў 1580 г. пачалі паход на рускія землі. Гераічная 5-месячная абарона Пскова прымусіла С. Баторыя заключыць у 1581 г. перамір'е з Іванам IV Грозным, паводле якога тэрыторыя Віцебшчыны, у тым ліку Полацк і Чашніччына, засталася ў ВКЛ.

Бесперапынныя крываваыя войны, рабункі і пажары няшчадна разбуралі наш край, знішчалі шмат людзей, многіх забіралі ў палон. У дакументах часоў Івана IV Грознага паведамлялася, што 20 лістапада 1564 г. у Маскву да цара прыехаў пасланнік Андрэй Ха-

ружы з граматай ад вялікага князя ВКЛ Жыгімонта II Аўгуста. У грамаце князь пісаў, што маскоўскія войскі нішчаць воласці, вёскі, маёнткі «каралёвы», што прыходзілі вайной на князеў Лукомскіх і Лукомль «повоевалі». На гэта Іван IV Грозны адказаў Жыгімонту II Аўгусту граматай, што землі тыя — воласці, вёскі, маёнткі і Лукомль — адносыцца да царскага павяту Полацкага і што за тое, што людзі не падпарадкоўваліся ваяводам, іх каралі смерцю: «всякого вольно казнити и жаловати». В. П. Цеханавецкі ў «Хронике одного поместья Бочейково» адзначаў: «...двигались воюющие армии Стефана Батория и Ивана Грозного в 1564, 1566, 1568, 1579, 1580 годах. Жизнь прекращалась: крестьяне убогий скот уводили в дремучие леса, бесконечные болота по тропинкам, которые были известны лишь местным жителям. Когда война кончилась в 1581 году, то ни одной постройки не осталось: пустили их с дымом или жолнеры или стрельцы, сновавшие между замками в Суше, Улле, Лепеле и Чашниках».

Гісторык М. Стрыйкоўскі, які наведаў Чашнікі ў 1573 г., бачыў кучы непахаваных чалавечых касцей, бо хаваць іх не было каму. Гэта, у сваю чаргу, прывяло да росту інфекцыйных хвароб, якія таксама забралі шмат жыццяў нашых продкаў. Аб гэтым сведчыць пасланне літоўскага гетмана Рыгора Хадкевіча кіеўскаму кашталю Паўлу Сапегу (гл. асобны дакумент).

У часы ўладарніцтва полацкіх і літоўскіх князеў значная частка чашніцкіх земляў належала праваслаўным манастырам. Гісторык І. Д. Гарбачэўскі, апісваючы ў 1895 г. Лепельскі павет, адзначаў, што Спаскаму манастыру ў Полацку належалі мяст. Копцевічы, воласць Іванская з дваром у в. Іванск, вёскі Дзямідавічы, Паўленцы, Красніца, Пунькі, Мядзвецк, Федзькі, Вішанькі, Хацянава, Манастыр, Займішча, Цары, Кугоні, Манастырына і інш.

Пры Стэфану Баторыю шмат вёсак